

20. sep. 2016

Forslag til finanslov 2017.

(Naalakkersuisoq for Finanser og Råstoffer)

Fra Siumut skal vi komme med følgende bemærkninger.

Siumut vægter en solid og ansvarlig økonomistyring højt, og det er netop for at sikre denne målsætning, at der arbejdes helt konkret med at finde og etablere flere alternative indtægtskilder; dette sker ved, at arbejde med råstofområdet, udvikling af turismeområdet ligesom der arbejdes på, at fiskeriet bliver mere værdiskabende og giver et samlet set bedre afkast, hvilket overordnet set er et udtryk for Siumuts finanspolitik.

Vi står nu klar til, at samarbejde omkring Finansloven for 2017, som fremlægges med et overskud fra Naalakkersuisut ikke mindst for at sikre, at vi opnår en holdbar løsning på det finanspolitiske område.

Indledningsvis skal vi fra Siumut spørge Naalakkersuisut, hvordan vi med udgangspunkt i selvstyreaftalen og med tanke på de sagsområder, der endnu ikke er hjemtagne fra den danske stat - kommer videre; kort sagt, vil vi gerne have at vide fra Naalakkersuisut, hvilke visioner og planer man forestiller sig i den forbindelse, herunder vil vi gerne have oplyst, om der er prioriterede planer for hvordan sagsområderne skal overtages en for en, da vi finder dette meget vigtigt. Når vi går højt op i disse særlige forhold omkring selvstyreaftalen, hænger det enkelt nok sammen med, at vi i henhold til selvstyreaftalen, selv skal betale for de sagsområder vi overtager, hvilket indlysende nok betyder, at vi skal kunne have råd til, at overtage disse sagsområder, hvorfor det er vigtigt for Siumut, at få oplyst, om der arbejdes på planlægningen heraf og hvilke områder, der i denne forbindelse er prioriteret højest.

Dette har således særlig stor betydning for overslagsårene, hvor vi skal være finansielt velforberejdede til en sådan overtagelse.

Vi er ganske klar over, at fiskeriet i dag står for de væsentligste indtægtskilder for vores økonomi, hvorfor det er særdeles vigtigt - også inklusive det kystnære fiskeri, at foretage de mest

grundlæggende udviklingstiltag for til stadighed at forbedre forholdene, hvorfor vi fra Siumut gerne vil opmuntre Naalakkersuisut til, at afsætte midler på finansloven til en modernisering og effektivisering af fiskeriet.

Ligeledes vil gerne opfordre til, at man i Sydgrønland undersøger mulighederne for og arbejder henimod, at yde tilskud til jollefiskerne, hvilket skal forstås således; at Naalakkersuisut i lighed med jollefiskernes vilkår i Qaanaaq, Ammassalik og Ittoqqortoormiit yder 84% af nyprisen til jollefiskerne ved køb af nye joller, hvorved der skal foretages en forhøjelse af hovedkonto **51.07.40**, således, at tilskuddet til jollefiskerne bliver opdateret inklusive overslagsårene. I denne sag vil vi gerne opfordre til, at man løser denne sag i samarbejde med fiskerne i de kystnære områder og deres organisationer samt andre interessenter.

I Vort Lands farvande, hvor vi i øjeblikket ser en opvarmning af havstrømmene, er det almindelig kendt, at der er masser af torsk og alligevel ser vi som konsekvens heraf ikke nogen opfølgning i retning af øgede kvoter til torskefiskeriet, tværtimod er det forsvindende få mængder der anbefales opfisket - sagt på en anden måde; vi må til, at have undersøgt om der vitterligt afsættes for få penge til Naturinstituttet, eller om der simpelthen er for få eksperter, der kan foretage de nødvendige undersøgelser.

Fastsættelsen af kvoter foregår på grundlag af undersøgelser af bestandene og såfremt det skal have en positiv indflydelse på de regionale egne i landet, så er det vigtigt, at man mens torsken nu engang er her for en kort stund, at vi kan reagere prompte og hurtigt nok, vi vil derfor, såfremt der vitterligt ikke er afsat nok midler til f.eks. Naturinstituttet på finansloven, opfordre til at der afsættes de nødvendige midler, ikke mindst vil vi opfordre til, at benytte sig mere af brugernes viden, idet fiskernes viden bør indgå som en del af det samlede billede, når man skal foretage de endelige vurderinger.

Vi er fuldt ud klar over og vidende om, at vi i de kommende år står overfor en række finansielle og økonomiske udfordringer, derfor er det også særdeles vigtigt, at vi opfordrer Naalakkersuisut til, at fastholde det reformarbejde, der allerede enten er iværksat eller som er på trapperne, **hvilket er:** reformer af boligområdet, uddannelsesområdet, skatteområdet, fiskeriloven, bredere dækkende og mere helehedsorienterede investeringer der så vidt som muligt spredes godt ud i landet.

Vi ser ledigheden er faldende i forhold til de tidligere år, hvorfor de indsatser der er foretaget, meget gerne skal fortsætte og når dette er sagt, så vil vi gerne i forbindelse med det arbejde der pågår for at værdifastsætte fiskeriet yderligere spørge Naalakkersuisut, hvilke visioner og løsninger de har omkring det tilbagevendende problem med mangel på medarbejdere i fiskeindustrien, mens vi på samme tid har udtalt ledighed?

Man kan ikke undgå at lægge mærke til, at skatteindtægterne i 2017 i forhold til indtægterne i 2016 vil være 71mio. kr. højere, samtidig er det vigtigt at bemærke, at indtægterne fortsætter i overslagsårene 2018, 2019 og 2020 hvor der på ingen måde opereres med faldende indtægter: sagt med andre ord, så er der kun tale om ubetydelige indtægtsfald i overslagsårene, hvorfor, at vi fra Siumut får lyst til at spørge, hvad man har tænkt sig at gøre med de planlagte anlægsudgifter, som ikke bliver brugt i det år hvor bevillingen er givet, idet vi i de senere år kan konstatere, at det snarere er ved at være normalstandard, at undgå at effektuere de bevilgede anlægsmidler, der i dag står ubenyttede hen i anlægsfonden - disse penge skal ud og arbejde. Vi skal derfor fra Siumut opfordre til, at man holder op med blot at henlægge de bevilgede midler til anlægsfonden og, at man tværtimod og så vidt det er muligt, spreder disse investeringer ud over det ganske land.

Kommunerne

Det er vel efterhånden almindelig kendt, at da man etablerede Storkommunerne, så var formålet bl.a., at sikre en øget overflytning af det lokale ansvar fra centralt hold, hvorfor det er vigtigt, at Naalakkersuisut oplyser hvilke ansvarsområder, der arbejdes på i decentraliseringsøjemed, således, at Inatsisartut fortsat kan holde øje med, at Naalakkersuisut fuldfører de opgaver der er pålagt.

Endvidere vil det være på sin plads, at få overblik over, om der er en tidsplan for overførslen af de planlagte decentraliserings opgaver, idet det er almindelig kendt, at de byer der er mere centrale i Storkommunen har mandskabsmæssige problemer, som følge af centraliseringen i den enkelte storkommune, hvorfor vi bør få oplyst, om man har tænkt sig, at decentralisere sagsområderne helt derud til hvor borgerne vitterligt befinder sig?

Eller er formålet blot, således som vi hidtil har set det, at centralisere driften? Vi trænger i den forbindelse til at få klart og koncist svar på dette spørgsmål, således, at indbyggerne kan føle tryghed på deres bopæl og fortsat kan blive boende i deres lokalområde, endvidere trænger vi til, at få oplyst hvordan man vil fortage sig denne decentralisering, idet borgerne har brug for en

servicering der kan forsvares, ligesom det er vigtigt, at den enkelte borger har den nødvendige viden til, at kunne foretage sin egen private planlægning af sin fremtid.

Hertil ønskes det oplyst hvorledes de sagsområder, som allerede varetages af kommunerne og som ikke fungerer tilstrækkeligt hensigtsmæssigt - hvilke tiltag der er iværksat for, at sikre, at opnå en mere hensigtsmæssig varetagelse, herunder ønskes det oplyst, hvor langt man er nået med de sagsområder, der allerede er planlagt til at skulle udflyttes, ikke mindst da der skal følge økonomi og medarbejdere med i disse reformer.

Endvidere ønsker vi fra Siumut, at få oplyst hvordan den kommunale udligningsskat ser ud på det stadie som sagen er på nu, og om vi kan få en redegørelse herom, samt, at man ikke mindst bør være årvågne overfor en udflytning af dette sagsområde, idet de gældende skatteprocenter varierer fra kommune til kommune, samt, at hvis der skal indføres flere ensprincipper, så vil et arbejde for at få indført udligningsordninger i praksis få stor betydning.

Det sociale område

Indenfor det sociale område er det særdeles mærkbart, at Naalakkersuisoq har iværksat mange sagsområder - ikke mindst arbejdet for børnene, herunder er det børnenes rettigheder der arbejdes særlig meget med. I forbindelse med børnenes rettigheder er det især Børnetalsmandens store indsats, der bør støttes og bakkes op og vi kan da også se, at der ikke afsættes flere penge til dette arbejde.

På det nuværende stadi som vi befinder os i, er det særdeles tydeligt, at de forskellige sager indenfor det sociale område kræver al vores opmærksomhed og såfremt ansvaret som jo reelt set er et samfundsanliggende skal løftes i en bedre retning, så er det vigtigt, at der følger penge med sagsområderne og sagerne i det hele taget.

På hovedkonto **30.14.31** ses det, at sagsområderne stadig er voksende, hvorfor vi fra Siumut ønsker, at der følger det nødvendige antal penge med og, at der rejses de nødvendige midler hertil - også i overslagsårene, hvilket vi kræver, at Naalakersuisut skal arbejde henimod.

Fra Siumut mener vi endvidere, at man med hensyn til børn, der er anbragt i plejefamilier og deres plejefamilier, skal have revideret honorarerne og i det hele taget få tilpasset de økonomiske forhold. Derfor skal vi da også opfordre Naalakkersuisut til, at arbejde henimod, at plejefamiliernes honorarer hurtigst muligt revideres og tilpasses forholdene i dag.

Desværre er det således, at de børn hvis forældre ikke længere er i stand til, at sørge for børnene og som derfor må anbringes hos plejefamilier; disse plejefamiliers interesse er dalende som følge af de

ringe økonomiske vilkår, som der tilbydes i dag, hvor plejefamilierne stilles væsentligt ringere end døgninstitutionerne, hvilket er til trods for, at det som plejefamilierne kan tilbyde børnene, er særdeles vigtigt for børnenes udvikling og langt mere værdifuldt og mere trygt - ihvertfald så længe de givne rammer er til stede, så vil familieplejen være langt at foretrække.

Når vi nu er inde på emnet, vil vi fra Siumut benytte anledningen til, at takke plejefamilierne for deres indsats, hvor der gives nærvær og kærlig omsorg og hvor man kan være uden at skulle være bange for hvad der kan ske, hvilket er medvirkende til, at rigtig mange børns forhold gavnnes i den rigtige retning på grund af jeres store indsats.

Vi vil derfor gøre alt hvad vi kan for at forbedre forholdene for jer plejefamilier således, at de forhold som er jer givet kan forbedres, hvilket vi ser som særdeles vigtigt.

Vi skal derfor opfordre Naalakkersuisut til, at der foretages en undersøgelse af forholdene i døgninstitutionerne for anbragte børn, idet det er helt sikkert, at disse institutioner er alt for dyre i drift, ja, man kan ligefrem næsten få den fornemmelse af, at døgninstitutioner for anbragte børn er blevet til pengemaskiner? Under alle omstændigheder er døgninstitutionerne alt for dyre i forhold til plejefamilierne, hvorfor at tiden er kommet til, at man må få vurderet hvorfor der er så stor økonomisk forskel, ligesom at vi ved at forbedre forholdene for plejefamilierne, tror på, at de familier, der har kræfter til det, vil kunne yde en endnu større indsats for de behov som børnene jo reelt set har. Vi vil derfor indtrængende bede Naalakkersuisut om, at undersøge om de takster døgninstitutionerne benytter til anbringelse af børn er passende.

Der bliver flere og flere ældre hvilket ligeledes afstedkommer et stigende behov for, at nogle af de ældre skal passes i døgninstitutioner, således er der mange der ældes naturligt samtidig med, at vi ved, at der er et voksende behov for, at bokollektiverne for demente skal renoveres.

Fra Siumut skal vi forespørge, hvorvidt man med henblik på pasningen af de ældre i døgninstitutioner - for de der ældes naturligt og for ældre demente, allerede nu kan opstarte planlægningen heraf, og samtidig vil vi opfordre til, at man i planlægningen heraf tager hensyn til de ældres værdisæt, idet det vil have den største betydning for, at opnå mest mulig tryghed, der hvor de anbringes.

Endvidere skal vi med henblik på medarbejderkompetencer og for, at lette vilkårene for medarbejdere i det hele taget, opfordrer at der indføres løbende kurser i samarbejde med

kommunerne, Lovende gælder for at sikre en god og kvalitetssikret forvaltning i kommunerne. Såfremt børneområdet, handicapområdet har brug for initiativer som har behov for henstilling af midler står vi i Siumut klar til drøftelser og initiativer til forbedrende indsatser.

Det bør dog gøres klart for kommunerne, at for at sikre et arbejde med hjemmel i gældende lov er det blevet nødvendigt med stramninger, dette for at forebygge en utilfredsstillende opgaveløsning, vi skal dog opfordre Naalakkersuisut til at være opmærksomme på, at såfremt initiativerne fordrer ekstra midler skal de være opmærksomme på at tilføre midlerne efter behov.

Økonomi

Med hensyn til indtægterne indenfor finanslovens ramme og med tanke på overslagsårene, så ved vi, at turismeområdet er i vækst og vi støtter op om formålet - at turismeerhvervet skal have udbytte heraf. Som eksempel herpå kan nævnes, at et af målene for turismeerhvervet er, at området udvikles til at blive dobbelt så stort, hvilket påtænkes gjort sammen med udefrakommende investorer, hvilket kun kan give gode forhåbninger om optimering af handelen og som dermed vil afstedkomme mere spredte og bedre fordelte indtægter, som kommer landets egen kasse til gode.

Med hensyn til **hovedkonto 24.11.12 omkring rejeafgifter** er vi klar over, at England nu arbejder på Brexit, hvorfor det vil være på sin plads, at være vågen og opmærksom på hvilke økonomiske konsekvenser dette kan få, hvorfor det er på sin plads, at Naalakkersuisut oplyser om hvilke ting der får betydning for os eller om der skal foretages overvejelser i denne forbindelse, samtidig med, at vi vil opfordre Naalakkersuisut til i det hele taget, at følge vågent med i sagens udvikling på nærmeste hold.

Endvidere er det på sin plads, at fremføre kritik, som vi også tidligere har gjort opmærksom på, at der på vores kyststrækning foregår en betydelig sejlads af sejlbåde - hvad har Naalakkersuisut tænkt sig at gøre ved dette problem, hvad laver de skibe heroppe? Er der aktuelle tiltag i gang for, at kunne føre kontrol med disse skibes adfærd heroppe og - bør man få undersøgt om der aktuelt er nogle økonomiske gevinster, som vort land går glip af og måske kunne få glæde af.

Såfremt disse skibe skal sejle rundt heroppe, arbejdes der da på, at man skal kunne kræve, at skibene starter med, at foretage et skibs anløb til en havn ved ankomst til Vort Land? Endvidere bør disse skibe ved afsejlingen fra Vort Land føres kontrol med, ikke mindst med tanke på den store sikkerhedskontrol, der allerede foretages i resten af verden, derfor er der al mulig grund til, at

skærpe kontrollen med udefrakommende sejlførende skibe, hvorfor vi vil spørge hvilke konkrete tiltag Naalakkersuisut har i sinde?

Sundhedsvæsenet

I Siumut finder vi det særdeles vigtigt, at den service der ydes i sundhedsvæsenet, ikke skal formindskes men tværtimod forbedres, hvilket kan ske ved, at man foretager en hurtig behandling af de syge, hvorfor vi på dette grundlag gerne vil spørge til finanslovens hovedkonto **34.11.03**, hvoraf det fremgår, at **ventelister til operation** er strøget af teksten, hvorfor vi vil høre Naalakkersuisut hvordan man har tænkt sig, at patienter på ventelister kan få en garanti for en hurtigere behandling, og hvilke tiltag man har tænkt sig, at iværksætte for at imødekomme dette problem?

Ligeledes skal Siumut fremføre, at Naalakkersuisut bør finde muligheden for at hensætte midler på finansloven til oprettelse af en børneafdeling i Dronning Ingrid's Hospital, således at midlerne til oprettelse af en børneafdeling kan hensættes uden forsinkelse.

Skolegang

Med hensyn til undervisningen i folkeskolen har man tænkt sig, at genindføre 11 klasse ved at samle elever hertil på bestemte steder, sagt med andre ord; hvis vi går ud fra, at man har tænkt sig, at folkeskolen i de 4 kommuner skal være en centralskole, og hvis nu behovet bliver stort, hvordan har man da tænkt sig, at løse dette problem? Vi vil derfor fra Siumut opfordre til, at man indleder et tæt samarbejde med kommunerne for at sikre, at der er den nødvendige økonomi til dette tiltag.

Man kan ikke undgå at lægge mærke til i forslaget til finansloven, at de 4 byer hvor man har tænkt sig at etablere disse 11. Klasser, ikke fremgår at der skulle være planer om, at gøre noget ved kollegie situationen, hvorfor vi meget gerne vil høre, hvordan man har tænkt sig at løse dette problem?

Vi er klar over, at efterskolerne er med til at løfte en stor del af vores uddannelsesmæssige problem, hvorfor vi gerne vil opfordre til, at der tilføres de nødvendige midler til driften af efterskolerne, samtidig er efterskolerne bemandet med lærere, der udfører en vigtig opgave og vi må under alle omstændigheder sikre os, at børnene og de unges uddannelse sker på et godt og forsvarligt grundlag.

Vi vil gerne opfordre Naalakkersuisut til, at afsætte de nødvendige midler ud fra det behov der foreligger i samarbejde med efterskolernes bestyrelser, således, at man i et fremtidigt perspektiv

sikrer, at efterskolerne får en økonomi, der vurdres løbende efter behov og, at man bør støtte op om, at der forefindes de nødvendige midler til, at drive efterskolerne ud fra de eksisterende behov.

Landbrug.

Forsåvidt det angår landbruget, så er der initiativer i gang i Sydgrønland, med det formål, at blive selvforsynende med fødevarer, hvorfor det i den forbindelse skal påpeges, at det er vigtigt, at Kommune Kujalleq og Neqi A/S også bør inddrages i dette samarbejde.

Fra Siumut vil vi gerne komme med en opfordring til, at man i forbindelse med landbrugsområdets udvikling og støtteordningerne, foretager en rationalisering af dobbeltadministrationen med det formål, at etablere et samarbejde med Kommune Kujalleq herom, hvorfor vi fra Siumut mener, at man kan arbejde henimod, at man foretager en decentralisering ved at udflytte landbrugsadministrationen fra Selvstyret til Kommune Kujalleq, således, at man kan opå de indlysende fordele af at være tæt på brugerne, hvilket vi hermed vil benytte anledningen til at opfordre Naalakkersuisut til at overveje som en mulighed.

Overskriften: tiltag til ledighedsbekæmpelse hovedkonto: 64.10.25

Der er afsat midler hertil inklusive overslagsårene op til 2 mio kr. og vi vil i den forbindelse spørge Naalakkersuisut, om projektet med Alcoa ikke reel set bare er ved at være en udgiftspost som ikke kan betale sig? Hvad indeholder aftalen med Alcoa og hvordan har man tænkt sig at komme videre? Fra Siumut mener vi klart, at dette er ved at være en for dyr post, hvorfor at der må til at ske konkrete tiltag, hvilket vi derfor vil bede Naalakkersuisut om at komme med en status på.

Hovedkonto: 64.13.23

Der er inklusive overslagsårene afsat 306 mio kr. til Majoriaq som står for Job-, Vejlednings- og Opkvalificeringscentre og vi oplever i disse år, at rigtig mange af de folkeskoleelever der forlader skolen, benytter sig af Piareersarfiit for at dygtiggøre sig inden de skal på uddannelse, hvilket man kun kan glæde sig over; dog er pengestrømmene i dag så begrænsede, at vi ikke længere kan give penge ud til højre og venstre og derfor er nødsaget til at foretage prioriteringer, hvorfor man må til at kræve klare mål for, at få sat minimumsgrænser for, hvornår man bare kan gå i stå i folkeskolen og dette kan kun ske ved, at man iværksætter reelle projekter for at afhjælpe dette problem, ikke mindst fordi Vort Land har hårdt brug for, at flere færdiggør deres uddannelser i et hurtigere tempo; for eksempel er det tydeligt, at de der umiddelbart reelt kan beskæftiges på

arbejdsmarkedet svinder ind, hvorfor at de der bliver færdige med folkeskolen meget gerne må gå tidligere i gang med erhvervsmæssige uddannelser - også for, at begrænse antallet af udefrakommende arbejdskraft, ja, pengene som vi ikke har, sætter ligeledes deres naturlige begrænsninger; vi har simpelthen ikke længere råd til denne kurs fordi der er begrænsede midler, og fordi vi bruger de penge, vi nu engang ikke har, vil det gå ud over noget andet vi ellers har brug for, hvorfor tiden efter Siumuts mening er kommet til, at stille klare krav.

Vi vil derfor også benytte anledningen til, at spørge Naalakkersuisut, hvornår man forestiller sig at brugen af Piareersarfik skal trappes ned? Der bør afsættes konkrete mål, der afgrænser den nuværende ordning med henblik på, at foretage en overgang til et bedre system. Vi har brug for de penge der i dag benyttes, ligesom vi har brug for, at der banes vej for flere færdigtuddannede, således, at vi kan komme væk fra det store behov, der åbenbart hele tiden er, for at tilkalde udefrakommende arbejdskraft.

Inden for bygge- og anlægsområdet har vi brug for i stor stil, at sprede disse aktiviteter bredt ud i landet, ikke mindst med henblik på etablering af daginstitutioner for børn i bygderne, idet bygderne har nærmest ubegrænsede muligheder for at udvikle og udnytte fiskeriet, men hvor bygderne til gengæld er udsat for det store problem, at de mangler daginstitutioner til børn, hvilket vi opfordrer Naalakkersuisut til at være opmærksomme på.

Ligeledes er muligheden for, at opføre selvbyggerhuse med hjælp en mulighed, som kun udnyttes i lille udstrækning, hvilket vi opfordrer Naalakkersuisut til at gøre noget ved, bl.a. ved at genindføre de tidligere så velbenyttede selvbyggerordninger, ligesom man kunne undersøge muligheden for, at give støtte til alternative energiformer i forbindelse af anlæg af selvbyggerhuse med medhjælp.

I Siumut ser vi det således som en særdeles vigtig prioritering, at man i forbindelse med anlægsopgaver og de penge der er afsat hertil, lader de penge arbejde, som allerede er i Anlægsfonden, hvorfor vi samtidig vil spørge Naalakkersuisut, hvilke aktuelle planer man har i forbindelse med de anlægsopgaver der står stille?

Vi ved alle, at Selvstyret ejer en del selskaber enten helt eller delvist. Vi vil derfor gerne spørge Naalakkersuisut, hvilke visioner man har for de selvstyrejede selskaber, der er helt eller delvist ejet, ikke mindst fordi det er vigtigt, at få afsat pejlemærker i forhold til, at kunne få begrænset de offentligt ejede selskabers dominans.

Med disse bemærkninger til det af Naalakkersuisut fremlagte finanslovsforslag i forbindelse med 1. Behandlingen, skal vi fra Siumut henstille til, at forslaget sendes til videre behandling i Finans- og Skatteudvalget inden forslaget skal 2. behandles.

Jens Immanuelson

Siumut